

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa yhdessä

- salassapito ja tiedonluovutus monialaisessa työssä

Marke Hietanen-Peltola, Ylilääkäri
VIP-verkosto, Tampere 17.4.2019

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Tässä esityksessä

- **Konsultaatio** = neuvon kysyminen. Kysyjä antaa tietoa, jonka perusteella vastaaja vastaa.
Vastaaja ei luovuta hallussaan olevia salassa pidettäviä tietoja. (Opas 36/2015)

Yksilökohtainen opiskeluhoito

- Koulu- ja opiskelu-terveydenhuollon palvelut
- Opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalvelut
- Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito = monialainen asiantuntijaryhmä
- Erityisoppilaitoksissa järjestetyt sosiaali- ja terveystyöpalvelut

On sekä **ehkäisevää** että **tukea tarjoavaa** työtä!

Miksi en voi jutella oppilaiden opiskeluhoitoasioista vapaasti kaikkien koulun aikuisten kanssa?

- Opiskeluhoitossa käsiteltävät tiedot ovat lähes poikkeuksetta salassapidettäviä
- Opiskeluhoitollon palveluissa tallennettavat potilas- ja asiakastiedot ovat luonteeltaan yksityiselämän suojan ydinalueeseen kuuluvia arkaluonteisia henkilötietoja, joita koskee henkilötietolainmukainen käsittelykielto.
- **Julkisuuslaki**
- **EU:n tietosuoja-asetus (aiemmin Henkilötietolaki)**
- **Opiskeluhoitolaiki tuo substanssilakina em. lakeihin poikkeuksia, jotka sujuvoittavat moniammatillisessa yhteistyössä tapahtuvaa tiedon luovuttamista**

Lapset, nuoret ja perheet

Opiskeluhooltolaki on väärinymmärrettyjen lakien kingi

28. toukokuuta 2018

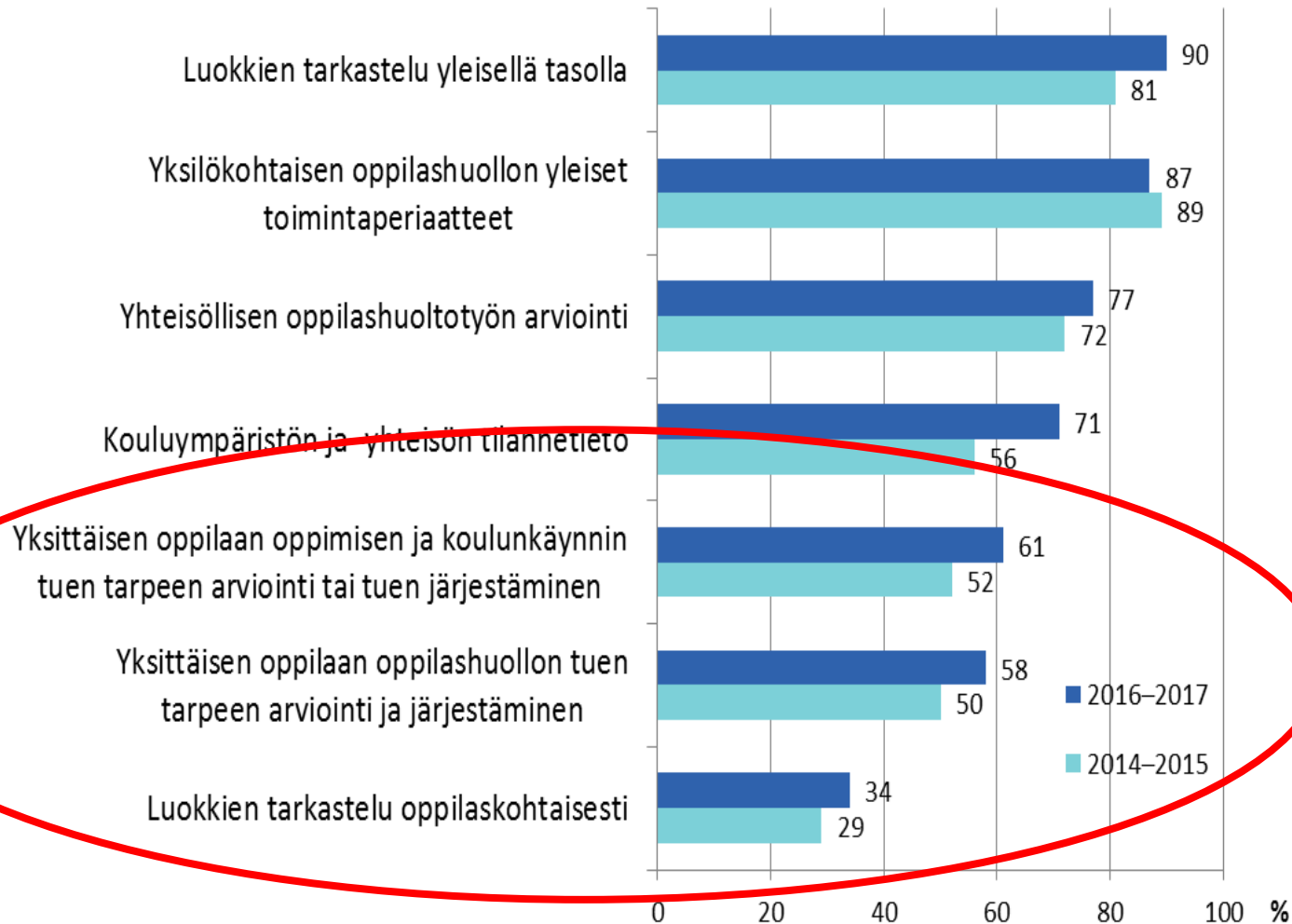
[← TAKAISIN](#)

Opiskeluhooltolaki astui voimaan elokuussa 2014. Se koskee kaikkia opiskeluhooltoon osallistuvia eli opettajia, rehtoreita, terveydenhoitajia, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäreitä sekä kuraattoreita ja koulupsykologeja ynnä muita koululla toimivia aikuisia.

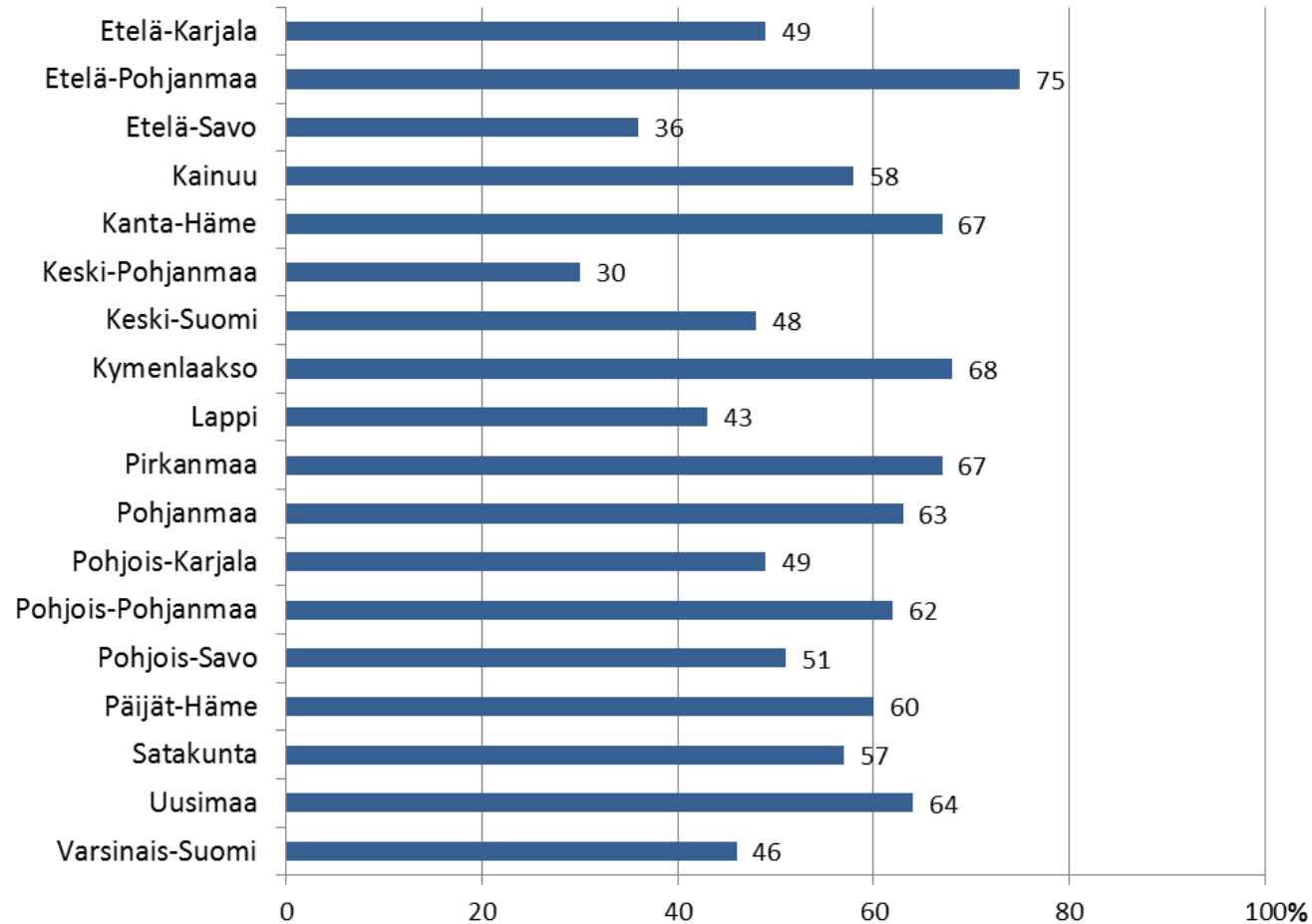
Välittömästi syntyi väärinkäsitys, että opiskeluhooltolaki estää hoitamasta oppilaiden asioita järkevästi. Ajateltiin, että oppilaan asioissa ei voi enää kysyä neuvoa keneltäkään eikä tehdä minkäänlaista toimivaa koulun sisäistä yhteistyötä oppilaan auttamiseksi. Tämän varjolla osa toimijoista jätti ja ehkä edelleenkin jättää monia lakisääteisiä ja oppilaan kannalta tärkeitä tehtäviä hoitamatta.

Koulun opiskeluhoitoryhmässä käsitellyjä asioita

(TEA-perusopetus tiedonkeruu, 2018 THL)

Yksittäisen oppilaan opiskeluhooltoasioita käsitellään opiskeluhoitoryhmässä, osuus (%) maakunnan peruskouluista, TEA perusopetus 2017

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa EI ole

- Yksittäisen opiskelijan asian käsittely oppilaitoksen opiskeluhuoltoryhmässä
 - **EI edes silloin kun on kysytty yleinen tai yksilöity lupa**
- Yksittäisen opiskelijan opiskeluhuoltoasian käsittely pedagogisessa ryhmässä
- **Molemmat edellä mainitut ovat lainvastaisia toimintamalleja!**
- Yksittäisen opiskelijan lasten- tai nuorisopsykiatrian, lastensuojelun, somaattisen erikoissairaanhoidon ym. hoito- tai verkostokokous EI ole monialainen asiantuntijaryhmä, vaikka siellä olisi mukana koulun edustajia
 - koulussa tarvittavan opiskeluhuollon tuen suunnittelua ja järjestämistä varten voi hoito- tai verkostokokouksen jälkeen olla tarpeen koota monialainen ryhmä koulussa

Opiskeluhoitolaissa

On hyvin selkeästi kuvattuna

- Koulun opiskeluhoitoryhmän tehtävät
 - Niihin **EI** sisälly yksittäisten oppilaiden opiskeluhoitoasioiden käsittely!
 - Näitä tehtäviä **EI** voi yksittäinen rehtori muuttaa!
- Yksilökohtaisen opiskeluhoollon toimintakäytännöt
 - Konsultaatiot
 - Palveluihin ohjaaminen
 - Monialaisen asiantuntijaryhmän työskentely
- Opiskeluhoollon tulee toteutua näiden mukaisesti

Oliver 3 luokkalainen I

- Oliverilla on yllättäen läksyt tekemättä toistuvasti jo useamman viikon ajan
- Myös käyttäytyminen on äkkiä muuttunut aggressiiviseksi ja kavereiden kanssa tulee koko aika riitaa
- Oliverin kanssa keskustellessa opettaja huomaa, että jokin on huonosti, mutta Oliver toistelee, että kaikki on hyvin
- Opettaja keskustelee Oliverin liikunnanopettajan kanssa, joka on huomannut saman ja on myös hivenen huolissaan.
- Opettaja kysyy neuvoa koulukuraattorilta, joka on myös sitä mieltä, että asialle täytyy tehdä jotakin. Sovitaan, että opettaja ottaa yhteyttä kotiin ja tarvittaessa tarjoaa tapaamista kuraattorille.
- Opettaja soittaa kotiin ja kertoo äidille huolestaan Oliverin käytöksen ja läksyjen suhteen

Oliver 3 luokkalainen II

- Äiti kertoo, että perheessä on murhetta ja arvelee Oliverin oireilevan tätä
- Isosisko on hoidossa psykiatrisella osastolla ja aina kotilomilla tuo esiin toivottomuuttaan ja toivettaan kuolla, myös Oliverin kuullen.
- Äiti kokee voimiensa kohta loppuvan isosiskon asioiden hoitamisen ja huolen vuoksi. Toivoo, että Oliver voisi saada apua koulusta. Kertoo ettei ainakaan mihinkään muualle jaksa poikaa viedä.
- Opettaja kertoo, että on keskustellut huolestaan kuraattorin kanssa ja tämä voisi tavata Oliveria.
- Äiti kimpaantuu ja kyseenalaistaa opettajan toiminnan. Isosiskon asioissa on syntynyt luottamuspuola äidin ja kuraattorin välille.
- Opettaja kertoo lain antamasta oikeudesta keskustella huolesta muiden opiskeluhuollossa toimivien kanssa (23§).
- Opettaja ehdottaa, että koululla koottaisiin ammattilaisista tarvittava ryhmä, joka voisi yhdessä äidin ja Oliverin kanssa tarkemmin selvittää tilannetta ja miettiä, miten Oliveria tuettaisiin koulussa tämän perheen kuormittavan vaiheen aikana.

Oliver 3 luokkalainen III

- Kokoontuminen sopii äidille, mutta hän ei halua kuraattoria mukaan. Terveystarkastaja, koulupsykologi ja erityisopettaja voivat tulla opettajan lisäksi.
- Ensimmäinen tapaaminen saadaan samalle viikolle. Alussa äidiltä pyydetään kirjallisesti suostumus aikaisemmin puhelimesta sovitulle kokoonpanolle.
- Keskustelussa tulee ilmi selvä tarve sosiaalialan osaamiselle, mutta kuraattoria ei voi edes konsultoida, koska huoltaja on hänet rajannut pois ryhmästä.
- Sovitaan, että seuraavaan tapaamiseen kutsutaan perhetyöntekijä mukaan.
- Koulupsykologi tarjoaa keskusteluaikoja Oliverille, terveystarkastaja aikaistaa terveystarkastuksen ajankohtaa. Opettaja ja erityisopettaja pohtivat miten koulutyössä parhaiten tuetaan Oliveria.

Oliver 3 luokkalainen IV

- Toiseen tapaamiseen viikon kuluttua tulee mukaan perhetyöntekijä, joka sopii äidin kanssa kotikäynnistä palvelujen tarpeen arvioimiseksi. Äiti allekirjoittaa suostumuksen perhetyöntekijän mukaan tuloon ryhmään.
- Oliverin olo on jo hiukan tasoittunut ja hänestä on ollut kiva käydä psykologilla ”pelailemassa” ja erityisopettajan pienryhmässä.
- Äiti on edelleen kovin väsynyt ja häntä ohjataan omaan työterveyshuoltoon työkyvyn arvioon.
- Sovitaan, että psykologi toimii Oliverin asiassa yhdyshenkilönä, johon eri tahot voivat olla yhteydessä.
- Seurantatapaaminen sovittiin kuukauden päähän.

Kun huoli herää – miten opettaja voi toimia I

- Jutella opiskelijan kanssa huolta herättävästä asiasta (toistuvasti)
- Olla yhteydessä opiskelijan kotiin ja tuoda esiin huoli ja kuulla vanhempien näkemyksistä asiaan
 - Lapsen kypsyystä ja asiasta riippuen tähän tarvitaan opiskelijan lupa
- Konsultoida muita kyseisen lapsen yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvia (23§, Opas 36/2015)
 - ”Keskustella **rajatusti** muiden opiskeluhuollossa toimivien ammattilaisten kanssa siitä, olisiko opiskelijalla tarjottava yksilökohtaista opiskeluhuoltoa ja miten edetään.” (Kuntainfo)
 - Koskee vain opiskeluhuollon järjestämisen ja toteuttamisen kannalta välttämättömiä tietoja.

Kun huoli herää – miten opettaja voi toimia II

- Ottaa **yhteyttä kuraattoriin tai psykologiin** ja kertoa huoleen liittyvät tiedot. (16§ , otettava, viipymättä)
 - jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, on opiskelijalle **annettava tieto yhteydenotosta**. Myös huoltajalle tieto, ellei opiskelija sitä pätevästi kiellä
 - koskee opiskeluvaikeuksien, sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemistä tai poistamista
 - koskee tilanteita joissa arvelee opiskelijan tarvitsevan ko. palveluja
- Ohjata koulu- tai opiskeluterveydenhuollon palveluihin, esim. **menemällä yhdessä oppilaan kanssa**
- Koota monialainen asiantuntijaryhmän

Kun huoli herää – miten kuraattori voi toimia

- Jutella opiskelijan kanssa (toistuvasti) huolta herättävästä asiasta
- Olla yhteydessä opiskelijan kotiin ja keskustella huolesta ja vanhempien näkemyksistä asiaan (**Huom!** Joissakin tilanteissa tarvitaan tähän opiskelijan lupa)
- Ohjata tarvittaessa saamaan muita opiskeluhuollon palveluja tai muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa. (OH-laki 15§).
- Tehdä yhteistyötä eli suostumuksella järjestää yhteisiä asiakastapaamisia psykologin, terveydenhoitajan tai lääkärin kanssa.
- Vastata neuvon kysyjille sen tiedon varassa, mitä kysyjältä saa
- Luovuttaa suostumusta vaativia tietoja tarvittaville tahoille (esim. opettajalle tai muille opiskeluhuollon toimijoille) yksilöidyllä, nimenomaisella ja asiakaskertomukseen kirjatulla **suullisella** suostumuksella.
- Koota monialaisen asiantuntijaryhmän

Kun huoli herää – miten opiskeluhuollossa toimivat terveydenhuollon ammattihenkilöt voivat toimia I (terveydenhoitaja, koululääkäri ja psykologi)

- Jutella opiskelijan kanssa (toistuvasti) huolta herättävästä asiasta
- Olla yhteydessä opiskelijan kotiin ja keskustella huolesta ja vanhempien näkemyksistä asiaan
 - Tarvittaessa opiskelijan lupa
- Ohjata tarvittaessa saamaan muita opiskeluhuollon palveluja tai muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa. (Psykologi, OH-laki 15§)
- Tehdä yhteistyötä eli suostumuksella järjestää yhteisiä asiakastapaamisia psykologin, terveydenhoitajan, lääkärin tai kuraattorin kanssa
 - Sovitaan asiakkaan kanssa etukäteen mitä jo aikaisemmin kertyneitä tietoja tuodaan yhteiseen tapaamiseen
 - Tietoja luovutetaan vain sen verran kun on asian hoitamiseksi tarpeen

Kun huoli herää – miten opiskeluhuollossa toimivat terveydenhuollon ammattihenkilöt voivat toimia II

(terveydenhoitaja, koululääkäri ja psykologi)

- Perustellusta syystä konsultoida tarpeelliseksi katsomaansa asiantuntijaa toteuttamansa hoidon ja tutkimustensa tueksi (Potilaslain 13§ 2 mom.)
- Vastata neuvon kysyjille eli konsultaatiossa sen tiedon varassa, mitä kysyjältä saa
 - Hallussaan olevaa tietoa ei saa luovuttaa tässä yhteydessä
- Luovuttaa suostumuksen varaisia tietoja tarvittaville tahoille yksilöidyllä, nimenomaisella ja potilaskertomukseen kirjatulla **kirjallisella** suostumuksella
- Koota monialaisen asiantuntijaryhmän

Kaikki opiskeluhuollon palvelut

- **23§** yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapidon estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat **välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi**
 - mahdollistaa eri ammattiryhmien edustajien kahdenkeskiset konsultaatiot ja yhteisen huolen selvittämisen rajatusti keskustelemalla (Opas ja kuntainfo)
- ”Tarkoitus ei ole, että opiskeluhuollon nimissä muussa tarkoituksessa ilmaistaan yksittäisessä opiskeluhuollon palvelussa saatuja tietoja muille opiskeluhoitoa toteuttaville.” (Kuntainfo).
- ”Jos esim. terveydenhoitaja arvioi opiskelijan hyötyvän keskusteluista kuraattorin tai psykologin kanssa, mutta ei näe tarpeelliseksi asiantuntijaryhmän kokoamista, on oikea menettely ottaa asia puheeksi suoraan opiskelijan tai hänen huoltajansa kanssa henkilökohtaisesti” (Kuntainfo)

Salassa pidettävien tietojen luovutus yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa

- Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tiedot ovat salassa pidettäviä eikä niitä saa antaa sivulliselle
- Salassa pidettävän tiedon saa antaa sivulliselle vain, jos luovutus perustuu lakiin tai a.o. henkilön suostumukseen

- **Silloin, kun on velvollisuus tai oikeus luovuttaa tietoa, ei pidä kysyä lupaa.** Riskinä luottamuksen menetyks, jos kiellon jälkeen kuitenkin on luovutettava / luovuttaa tietoa
- Luottamuksen säilyttämiseksi on perusteltua **informoida asiakasta tiedon luovutuksesta** ja tarvittaessa sen lakiperusteesta – mahdollisuuksien mukaan etukäteen

Laki tiedon luovuttamisen perusteena yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa

- **Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki**
 - 16§, 19§, 23 § (myös oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvasta uhasta)
- **Julkisuuslaki**
 - Toimeksiantotehtävän antaja - esimerkiksi konsultaation tai lausunnon pyytäjä – **saa luovuttaa** tehtävän hoitamiseksi välttämättömät tiedot konsultaation tai lausunnon antajalle (Julkisuuslaki 26 §)
- **Lastensuojelulaki**
- **Perusopetuslaki 40§**

Milloin tarvitaan suostumus tiedon luovuttamiseen opiskeluhuollossa?

– *Esimerkkejä:*

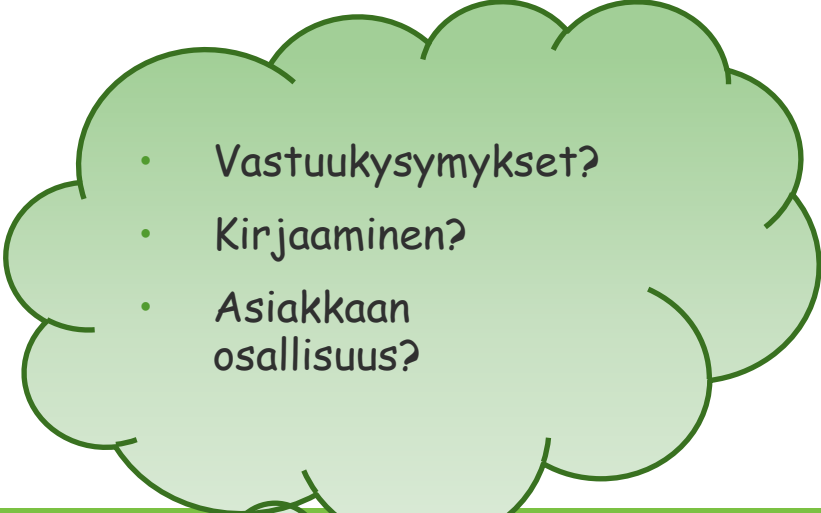
- **terveydenhoitaja + kuraattori yhteistyö ja molemmilla taustatietoa eli asiakas/potilassuhde nuoreen. Tapaavat kahdestaan ilman asiakasta ja suunnittelevat yhteistä asiakastapaamista ja etenemistä (tämä ei ole konsultaatio!)**
- **kuraattori on tavannut opiskelijaa useamman kerran ja ohjaa opiskelijan psykologille, jolle halutaan etukäteen antaa taustatietoja asiasta (tämä ei ole konsultaatio eikä 16§ mukainen ohjaus, koska on muodostunut jo asiakassuhde!)**
- **terveystarkastuksessa tulee esiin tietoa, joka opettajan on hyvä tietää, mutta jota ei voida katsoa opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämäksi välttämättömäksi tiedoksi (POL 40§) tai yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi välttämättömäksi tiedoksi (OH-laki 23§)**
- **opiskeluhuollon palvelujen toimija antaa opettajalle tiedon siitä, miten hänen aloitteestaan käynnistynyt opiskeluhuoltoasia etenee (muu kuin asiantuntijaryhmätyöskentely)**

Suostumus tiedon luovuttamisen perusteena yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa

- Käytetään silloin, kun ei ole lakiperustetta luovutukseen.
- Kysytään suostumus opiskelijalta, tai tarvittaessa huoltajalta
- Suostumuksen on **tietoinen, informoitu ja vapaa-ehtoinen**.
Yksilöitävä mitä tietoja, missä tarkoituksessa, keneltä kenelle ja milloin ollaan pyytämässä tai luovuttamassa.
- Potilastiedoista, monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyssä saaduista tiedoista tai opiskeluhuoltokertomukseen kirjatuista tiedoista, tulee suostumuksen olla **kirjallinen**
- Kuraattorin tietojen luovutuksen riittää yksilöity, nimenomainen ja asiakaskertomukseen kirjattu **suullinen** suostumus.

Anonyymi konsultaatio (THL Opas 36/2015)

- On aina sallittua
- Kysytään asiantuntijan neuvoa opiskelijan asiassa paljastamatta hänen henkilöllisyyttään.
- Sopii kuitenkin vain hyvin harvoihin tilanteisiin, koska **oppilaitosyhteisössä on hyvin suuri todennäköisyys sille, että konsultaation antaja tunnistaa asiayhteydestä opiskelijan, jota konsultaatio koskee.** Salassapitovelvoitteet edellyttävät, ettei henkilöön yhdistettävissä olevia tietoja paljasteta sivullisille ilman laissa säädettyä perustetta tai asianomaisen lupaa

-
- Vastuukysymykset?
 - Kirjaaminen?
 - Asiakkaan osallisuus?

Monialainen asiantuntijaryhmä

- Selvittää yksittäisen opiskelijan **tuen tarvetta, tukee ja järjestää** tarvittavia opiskeluhuollon (tai muita) **palveluja**
- Opiskelija ja huoltajat osallistuvat **aina** ryhmään
 - Huomioitava opiskelijan ikä- ja kehitystason mukainen itsenäinen asiakkuus yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa
- Jos opiskelija (tai huoltaja) ei halua ryhmää koottavaksi, niin jatketaan työskentelyä muulla lailla

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen

- Ryhmän kokoaa se, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu = se jolla huoli herää
- Ryhmän kokoaminen ja työskentely perustuvat opiskelijan ja (opiskelijan ikä- ja kehitystasoisesti) huoltajan **suostumukseen**
- Opiskeluhuollon **yhteistyötahot** tai **opiskelijan läheiset** voidaan pyytää mukaan opiskelijan/huoltajan kirjallisella suostumuksella
- Valitsee keskuudestaan ryhmän vastuuhenkilön

Tiedonsiirto monialaisessa asiantuntijaryhmässä

- Suostumus monialaisen asiantuntijaryhmän perustamiseen on luonteeltaan erityinen, koska ryhmän jäsenillä on oikeus ilmaista salassa pidettäviä tietoja:
 - toisilleen,
 - opiskeluhuollon järjestämisestä ja toteuttamisesta vastaaville sekä
 - konsultaatioissa asiantuntijoille
- Tämä on suostumusta pyydettyessä selkeästi tuotava esille opiskelijalle (ja huoltajalle).
- Suostumus kirjallisena ensimmäisessä tapaamisessa

Asiantuntijaryhmän kirjaamisista

- Vastuhenkilö vastaa kirjauksista opiskeluhuoltokertomukseen
 - ei voi etukäteen säilyttää tietylle ammattilaiselle tai kieltää
- Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia opiskeluhuoltokertomukseen
- Opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstö kirjaa lisäksi myös omiin asiakirjoihinsa

- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista 298/2009
- Potilasasiakirjojen laatiminen ja käsittely – Opas terveydenhuollolle, STM 2014
- Laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015)

Opiskelijan itsenäinen asema asiakkaana

- Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja
- Toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa iän, kehitystason ja muiden edellytysten mukaisesti
- Opiskelija voi alaikäisenäkin kieltää huoltajaansa osallistumasta opiskeluhuoltoasian käsittelyyn ja tiedonsaantiin. Huomioidaan kuitenkin asian laatu ja opiskelijan edun toteutuminen
- Itsenäinen asiakkuus **arvioidaan siis tapauskohtaisesti ja yksilöllisesti**
- Jos opiskelija kieltää yhteydenoton huoltajaan, tulee kypsyttää ja omaa päätöskykyä pohtia (esikoulussa ja alimmilla luokilla yleensä EI, yläkoulussa ja toisella asteella yleensä KYLLÄ). **Arvion tekee sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.**
- Silloinkin, kun opiskelijalla on itsenäinen asiakkuus, **opiskelijan suostumuksella voidaan (ja tulee) tehdä yhteistyötä huoltajien kanssa**

Opiskeluhuollon ja oppimisen tuki muodostavat kokonaisuus

- Lainsäädäntö erottaa toisistaan opiskeluhuoltolaissa säädetyn yksilökohtaisen opiskeluhuollon ja koululainsäädännön kutakin kouluastetta koskevan oppimisen tuen
 - Perusopetuslaissa säädetty pedagoginen tuki **ei perustu vapaaehtoisuuteen**
- Tuen muotoja käytetään tarvittaessa rinnakkain, siten että niistä muodostuu **opiskelijan näkökulmasta toimiva kokonaisuus.**
- Opiskeluhuollon tukea voidaan suunnitella **tapauskohtaisesti kootussa** monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja pedagogista tukea **tapauskohtaisesti kootussa** pedagogisessa ryhmässä.
 - ryhmiin voivat osallistua vain kyseisen opiskelijan kyseisen tuen tarpeen arvioimiseen tai järjestämiseen osallistuvat
- **molempia tukimuotoja voidaan tietyin edellytyksin suunnitella samassa tapaamisessa** (Monialainen opiskeluhuolto ja sen johtaminen opas s.111)

Yhteenvetona:

- Perehdy monialaiseen yhteistyöhön ja tietojen luovuttamiseen liittyviin oikeuksiisi ja velvollisuuksiisi oman alasi ammattilaisena
- Käytä oikeuksiasi
- **Tee se aina avoimesti!**
 - Kerro opiskelijalle (ja huoltajalle) kehen aiot olla yhteydessä ja mitä tietoa luovutat TAI kehen olit yhteydessä ja mitä tietoa luovutit ja minkälaisen neuvon sait.
- Pyydä suostumus silloin, kun se tarvitaan
- Muista myös tehdä tarvittavat kirjaukset (oh palveluissa)
- Hyvä käytäntö: konsultaatio tai palveluun ohjaus yhdessä opiskelijan kanssa
- Toimi, kun tarvitaan – älä piiloudu tietosuojan taakse vaan ota selvää!
- Sinulla on AINA toimintamahdollisuuksia

Kohtaaminen keskiössä - opiskeluhuollossakin

- Hietanen-Peltola M, Rautava M, Laitinen K, Autio E (toim.), Kohtaaminen keskiössä - Lapsi- ja nuorilähtöisyys opiskeluhuollon palveluissa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Ohjaus 2/2019.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-307-6>
Voi myös ostaa painettuna THL:n kirjakaupasta: <https://kirjakauppa.thl.fi/>
- Onnistunut kohtaaminen lasten ja nuorten palveluissa – paras interventio ikinä
<https://blogi.thl.fi/onnistunut-kohtaaminen-lasten-ja-nuorten-palveluissa-paras-interventio-ikina/>

Lähteet:

**Perälä M-L ym.
Monialainen
opiskeluhoito ja sen
johtaminen. THL Opas
36/2015**

- Saatavissa vain painotuotteena

**STM Kuntainfo
13a/2015 Uusi oppilas-
ja opiskelijahuoltolain-
säädäntö.
Soveltamisohje.**

Kiitos!

YHDESSÄ

Hyvinvointiareena 2019
17.-18.9.2019, Helsinki, Messukeskus

HYVINVOINTI

17.-18.9.2019 Messukeskus - Helsinki

AREENA 2019

Hyvinvointiareena 2019
www.hyvinvointiareena.fi